

INTOSAI

Etikai Kódex

INTOSAI SZAKMAI STANDARDOK BIZOTTSÁG

PSC Titkárság

RIGSREVISIONEN • LANDGREVEN 4 • P.F. 9009 • 1022 KOPPENHÁGA K • DÁNIA
TEL.:+45 3392 8400 • FAX:+45 3311 0415 •E-MAIL: INFO@RIGSREVISIONEN.DK

INTOSAI

INTOSAI Főtitkárság - RECHNUNGSHOF
(osztrák számvevőszék)
DAMPFSCHIFFSTRASSE 2
A-1033 Bécs
AUSZTRIA

Tel.: ++43 (1) 711 71 • Fax: ++43 (1) 718 09 69

E-MAIL: intosai@rechnungshof.gv.at;

HONLAP: <http://www.intosai.org>

Fordították: Malatinszkyné dr. Lovas Irén, Giday Zoltán (1999. szeptember)

A fordítást felülvizsgálta a 2001. évi átszerkesztés után

Ákos Endre, Bodonyi Miklós, Malatinszkyné dr. Lovas Irén, Németh Péterné, Szarka Péterné, Tóth Pál (2004. első félév)

Lektorálta: Az Állami Számvevőszék Módszertani Bizottságának Terminológiai és Fordításlektorálási Munkacsoportja (2010. január)

Tartalomjegyzék

1. Fejezet.....	4
<i>Bevezetés</i>	4
2. Fejezet.....	5
<i>Tisztesség</i>	5
3. Fejezet.....	5
<i>Függetlenség, tárgyilagosság és pártatlanság</i>	5
4. Fejezet.....	6
<i>Szakmai titoktartás</i>	6
5. Fejezet.....	7
<i>Hozzáértés</i>	7
Glosszárium	7

1. Fejezet

Bevezetés

Az Etikai Kódex alapelvei, háttere és célja

1. Az INTOSAI fontosnak tartja egy nemzetközi etikai kódex megalkotását a közsféra ellenőrei számára.
2. Az Etikai Kódex átfogó állásfoglalás azokról az értékekről és elvekről, amelyeknek vezérelniük kell az ellenőröket mindennapi munkájuk során. A közsféra ellenőreinek függetlensége, hatás- és felelősségi köre magas erkölcsi követelményeket támaszt a legfőbb ellenőrző intézménnyel és az általa alkalmazott vagy megbízott ellenőrökkel szemben. A közsféra ellenőrei etikai kódexének figyelembe kell vennie a köztisztviselőkkel szembeni általános és az ellenőrökre vonatkozó sajátos etikai követelményeket, amelyek magukban foglalják az utóbbiak szakmai kötelezettségeit is.
3. Az ellenőrzés alapelveiről szóló Limai Nyilatkozaton¹ alapuló INTOSAI Etikai Kódex olyan nélkülözhetetlen kiegészítésnek tekintendő, amely megerősíti az INTOSAI Ellenőrzési Standardok Bizottsága által 1992. júniusában kiadott INTOSAI Ellenőrzési Standardokat.
4. Az INTOSAI Etikai Kódexe az ellenőrre, a legfőbb ellenőrző intézmény vezetőjére, a vezető tisztségviselőkre és mindazokra a személyekre vonatkozik, akik a legfőbb ellenőrző intézménynél, vagy annak nevében dolgoznak, és akik részt vesznek az ellenőrzési munkában. Mindamelllett az Etikai Kódex nem értelmezhető úgy, mint aminek bármilyen hatása lehetne a legfőbb ellenőrző intézmény szervezeti felépítésére.

Mivel az egyes országok kultúrája, nyelve, jogi és társadalmi berendezkedése jelentősen eltér egymástól, minden legfőbb ellenőrző intézménynek feladata, hogy saját etikai kódexet dolgozzon ki, amely a legjobban illeszkedik a saját környezetéhez. Mindenekelőtt ezeknek a nemzeti etikai kódexeknek² kell tisztázniuk az etikai alapelveket. Az INTOSAI Etikai Kódexe a nemzeti etikai kódexek megalapozására törekszik. Minden legfőbb ellenőrző intézmény köteles gondoskodni arról, hogy minden ellenőre megismerje a saját etikai kódexében megfogalmazott alapelveket és értékeket, és annak megfelelően végezze munkáját.

5. Az ellenőr magatartásának mindig és minden körülmények között feddhetetlennek kell lennie. Bármilyen hiányosság a szakmai magatartásában, és bármilyen helytelen viselkedés a magánéletében kedvezőtlen fényt vet az ellenőr, az általa képviselt legfőbb ellenőrző intézmény tisztességére, az ellenőrzési munka minőségére és hitelességére, kétségeket ébreszthet magának a legfőbb ellenőrző intézménynek a megbízhatóságával és hozzáértésével szemben. A közsféra ellenőrei etikai kódexének elfogadása és alkalmazása növeli az ellenőrök iránti bizalmat és munkájuk megbízhatóságába vetett hitet.
6. Alapvető fontosságú, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény bizalmat, megbízhatóságot és hitelességet sugározzon. Az ellenőr ehhez az etikai követelmények elfogadásával és alkalmazásával járul hozzá, amelyek lényegét a tisztesség, a függetlenség és a tárgyilagosság, a titoktartás és a hozzáértés, mint kulcsszavak testesítik meg.

Bizalom, megbízhatóság és hitelesség

7. A törvényhozó és/vagy a végrehajtó hatalom, a társadalom és az ellenőrzött szervezetek joggal várják el, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény működése és hozzáállása minden gyanú felett álljon, valamint feddhetetlen legyen és érdemes az elismerésre, a bizalomra.
8. Az ellenőröknek olyan magatartást kell tanúsítaniuk, hogy elősegítsék az egymás közötti és a szakmán belüli jó kapcsolatokat és együttműködést. A szakmaiság lényeges elemei a szakma támogatása és a szakmához tartozók közötti együttműködés. Az ellenőr által élvezett közbizalom és a társadalom megbecsülése nagyrészt valamennyi ellenőr múltbeli és jelenlegi teljesítménye összességének eredménye. Ezért mind az ellenőröknek,

---

¹ A Limában megrendezett IX. INTOSAI Kongresszus óta létező dokumentum. Beszerezhető az INTOSAI Főtitkárságán keresztül.

² A nemzeti etikai kódex a nemzeti legfőbb ellenőrző intézmény etikai kódexét jelöli.

mind pedig a társadalomnak az az érdeke, hogy az ellenőrök tisztességesen és egyenrangú félként viszonyuljanak ellenőr kollégáikhoz.

9. A törvényhozó és/vagy a végrehajtó hatalomnak, a társadalomnak és az ellenőrzött szervezeteknek teljesen bizonyosnak kell lenniük abban, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény minden tevékenységét tisztességesen és elfogulatlanul végzi. Ezért lényeges, hogy legyen egy nemzeti etikai kódex vagy hasonló dokumentum, amely szabályozza az ellenőrzési feladatok ellátását.

10. A társadalmi élet minden területén szükség van a hitelességre. Ezért lényeges, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény jelentéseit és véleményeit a hozzáértő harmadik felek kifejezetten pontosnak és megbízhatónak ismerjék el.

11. A legfőbb ellenőrző intézmény egész tevékenységének ki kell állnia a törvényhozó és/vagy a végrehajtó hatalom a munka megfelelőségére vonatkozó számonkérésének, a társadalom értékítéletének a próbáját, és a nemzeti etikai kódex követelményeivel való összevetést.

2. Fejezet

Tisztesség

12. A tisztesség az etikai kódex alapvető értéke. Az ellenőr munkája során és az ellenőrzött szervezet munkatársaival való kapcsolataiban köteles betartani a magas szintű magatartási normákat (pl. a becsületességet és az elfogulatlanságot). Ahhoz, hogy megőrizze a társadalom bizalmát, az ellenőr magatartásának gyanú felett állónak és feddhetetlennek kell lennie.

13. A tisztesség olyan fogalmakkal mérhető, minthogy mi a helyes és igazságos. A tisztesség megköveteli az ellenőrtől, hogy mind formailag, mind szellemében betartsa az ellenőrzési standardokat és az etikai normákat. A tisztesség azt is megköveteli az ellenőrtől, hogy kövesse a függetlenség és a tárgyilagosság elveit, betartsa a kifogástalan szakmai magatartás normáit; döntéseit a közérdek szem előtt tartásával hozza meg, továbbá becsületesen járjon el munkája végzése és a legfőbb ellenőrző intézmény erőforrásainak felhasználása során.

3. Fejezet

Függetlenség, tárgyilagosság és pártatlanság

14. Az ellenőrzött szervezettől és más külső érdekcsoportoktól való függetlenség az ellenőr számára elengedhetetlen. Ez magában foglalja azt, hogy az ellenőrnek úgy kell viselkednie, hogy növelje, de semmiképpen se csökkentse függetlenségét.

15. Az ellenőrnek nemcsak törekednie kell arra, hogy az ellenőrzött szervezettől, külső érdekcsoportoktól független legyen, hanem tárgyilagosságnak is kell lennie a vizsgált ügyek, kérdések tekintetében.

16. Fontos, hogy az ellenőr ne csak ténylegesen legyen független és pártatlan, hanem annak is látsszon.

17. Az ellenőrzési munkával kapcsolatos bármely ügyben az ellenőr függetlenségét nem csorbíthatja személyes vagy külső érdek. A függetlenséget negatívan befolyásolhatja például az ellenőrré nehezedeő külső nyomás vagy befolyás; az ellenőrnek személyekkel, ellenőrzött szervezetekkel, projektekkel vagy programokkal szembeni előítélete; az ellenőr korábbi alkalmazása az ellenőrzött szervezetnél; személyes vagy pénzügyi kapcsolata, amelyek érdek-ellentéteket, lojalitási problémákat okozhatnak. Az ellenőrnek tartózkodnia kell minden olyan helyzettől, ügytől, amelyben érdekeltisége van, vagy amelyben érdekeltiséget szerezhet.

18. Szükséges, hogy az ellenőr minden munkájában érvényesüljön a tárgyilagosság és a pártatlanság, különösen a jelentéseiben, amelyeknek pontosnak és tárgyilagosságnak kell lenniük. Az ellenőrzési véleménybe és jelentésbe foglalt következtetéseknek ezért kizárólag a legfőbb ellenőrző intézmény ellenőrzési standardjaival összhangban megszerzett és rendszerezett bizonyítékokon kell alapulniuk.

19. Az ellenőrnek fel kell használnia az ellenőrzött szervezet és mások által adott információkat. Ezeket az információkat az ellenőrnek pártatlanul kell figyelembe vennie véleménye kialakításában. Az ellenőrnek továbbá információkat kell gyűjtenie az ellenőrzött szervezet és harmadik felek álláspontjairól. Mindamellet ezek az álláspontok nem befolyásolhatják az ellenőrt következtetései levonásában.

Politikai semlegesség

20. Fontos, hogy a legfőbb ellenőrző intézmény megőrizze mind a tényleges, mind a látható politikai semlegességét. Ezért fontos, hogy az ellenőr megtartsa függetlenségét a politikai befolyástól ellenőrzési feladatkörének pártatlan ellátása érdekében. Ez lényeges az ellenőr számára, mivel a legfőbb ellenőrző intézmény szorosan együttműködik a törvényhozó, illetőleg a végrehajtó hatalommal és olyan más kormányzati szervekkel, amelyeket törvény kötelez a legfőbb ellenőrző intézmény jelentéseinek figyelembevételére.

21. Fontos, hogy amennyiben az ellenőr politikai tevékenységet vállal, vagy annak vállalását fontolgatja, tartsa szem előtt, hogy egy ilyen tevékenység vállalása milyen hatással járhat – vagy milyen hatások látszatát keltheti – szakmai feladatai pártatlan ellátására. Ha az ellenőr számára megengedett a politikai tevékenységekben való részvétel, tudatában kell lennie, hogy az ilyen tevékenységek szakmai összeférhetetlenséghez vezethetnek.

Összeférhetetlenség

22. Ha az ellenőrnek megengedett, hogy az ellenőrzött szervezet számára az ellenőrzésen kívül tanácsadást, vagy más szakmai szolgáltatást végezzen, gondosan ügyelnie kell arra, hogy ezek a szolgáltatások ne vezessenek összeférhetetlenséghez. Különösen ügyelnie kell arra, hogy a tanácsadás, vagy más szakmai szolgáltatások ne foglaljanak magukban olyan vezetői hatás- és felelősségi köröket, amelyeknek kifejezetten az ellenőrzött szervezet vezetésénél kell maradniuk.

23. Az ellenőrnek függetlensége védelmében és bármilyen lehetséges összeférhetetlenség elkerülése érdekében el kell utasítania az ajándékokat vagy pénzadományokat, amelyek hatást gyakorolhatnának függetlenségére és tisztességére, vagy ilyen hatás látszatát kelthetnék.

24. Az ellenőrnek kerülnie kell mindazokat a kapcsolatokat az ellenőrzött szervezet vezetésével, annak dolgozóival és más felekkel, amelyek befolyásolhatják, csorbíthatják, vagy veszélyeztethetik tevékenysége független végzését, vagy annak látszatát.

25. Az ellenőr nem használhatja fel hivatali beosztását személyes célokra, és kerülnie kell az olyan kapcsolatokat, amelyek korrupció kockázatát hordozzák magukban, és amelyek kétséget ébreszthetnek tárgyilagosságával és függetlenségével szemben.

26. Az ellenőr nem használhatja fel a feladatai ellátása során tudomására jutott információkat a maga vagy mások számára történő személyes haszonszerzésre. Nem adhat tovább olyan információt, amely tisztességtelen vagy indokolatlan előnyt biztosítana más személyeknek vagy szervezeteknek, és nem használhatja fel eszközként az információkat másoknak történő károkozás céljából.

4. Fejezet

Szakmai titoktartás

27. Az ellenőr az ellenőrzés folyamán megszerzett információt sem szóban, sem írásban nem adhatja át harmadik feleknek, kivéve azokat az eseteket, amikor ezt a legfőbb ellenőrző intézmény törvényes, vagy más meghatározott kötelezettségeinek teljesítése érdekében teszi, összhangban a legfőbb ellenőrző intézmény által alkalmazott eljárásokkal vagy a vonatkozó törvényekkel.

5. Fejezet

Hozzáértés

28. Az ellenőrnek mindig szakmájához méltóan kell viselkednie, és munkája során magas szintű szakmai követelményeket kell alkalmaznia, amelyek lehetővé teszik számára, hogy feladatait hozzáértően és pártatlanul végezze.

29. Az ellenőr nem vállalhat el olyan munkát, amelynek elvégzésére nem kellően felkészült.

30. Az ellenőrnek ismernie és követnie kell a megfelelő ellenőrzési, számviteli és gazdálkodási standardokat, irányelveket, eljárásokat és gyakorlatot. Hasonlóképpen rendelkeznie kell azon alkotmányos, törvényi és intézményi elvek és követelmények megfelelő ismeretével, melyek az ellenőrzött szervezet tevékenységét szabályozzák.

Szakmai fejlődés

31. Az ellenőrnek megfelelő szakmai gondossággal kell eljárnia az ellenőrzés lefolytatása, felügyelete, valamint az adott ellenőrzési jelentések elkészítése során.

32. Az ellenőrnek a lehető legjobb módszereket és gyakorlatot kell alkalmaznia az ellenőrzésben. Az ellenőrzések lefolytatásában és a jelentések elkészítésénél az ellenőrnek az ellenőrzés alapkövetelményeit és az általánosan elfogadott ellenőrzési standardokat kell követnie.

33. Az ellenőr köteles szakmai feladatai teljesítéséhez szükséges ismereteinek folyamatos frissítésére és fejlesztésére.

Glosszárrium

Az ebben az Etikai Kódexben használt fogalmak értelmezése vagy meghatározása megegyezik az INTOSAI Ellenőrzési Standardok glosszárriumában foglaltakkal.